

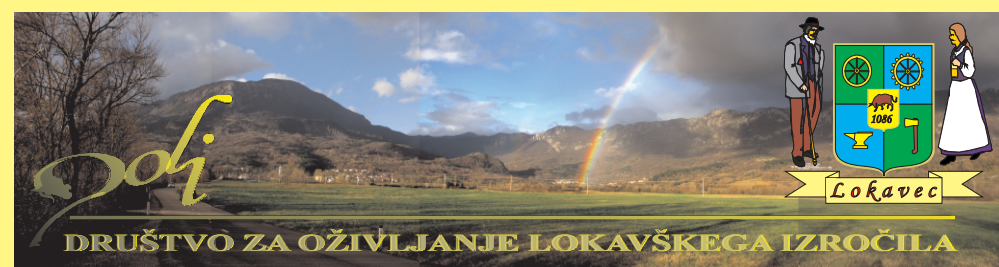
Domovina češenj je Mala Azija (ozemlje med Črnim in Kaspijskim morjem), danes pa češnje uspevajo povsod, kjer je podnebje zmerno. Divje češnje pa naj bi poznali že stari Egipčani, Grki in Rimljani.

Če pokukamo v staro ljudsko zakladnico, bomo izvedeli, da so češnje, ingver, grah, jabolka, fižol, kostanj, jasmin, melisa in meta tiste rastline, iz katerih so včasih pridobivali ljubezenske napoje. Nekoč so verjeli, da imajo češnje čaroben učinek in da prinašajo ljubezen. Češnjev čaj so ponudili ljubljenci oseb, ki se je z njegovo pomočjo strastno zaljubila in postala še bolj privlačna. Tisti, ki so si privoščili kozarec češnjevega napoja, pa so do konca življenja uživali srečo v ljubezni.

Za češnjo ne vemo, kdaj je prišla v naše kraje, strokovnjaki pa domnevajo, da so jo slovanski narodi poznali že v stari domovini. Iz zapisov Paola Santonina, naj bi se ta že meseca maja leta 1487 najedel okusnih češenj blizu današnjega Celja. Prav tako je iz starih predpisov, s katerimi so različna večja mesta na svojem območju urejala prodajo živil, razvidno, da so Tržačani in Vipavci že v 16. stoletju v današnji Ljubljani prodajali tako zgodnje kot pozne češnje. Tudi v 17. stoletju so bili Ljubljanci dobro preskrbljeni s sadjem. Bilo jih je samo šest tisoč, in vendar je sadje, kot je razvidno iz mestnega urbarja, poleg tržaških in vipavskih sadjarjev prodajalo še šestnajst branjev.

Če verjamemo Valvazorju, so Vipavci nosili češnje na ljubljanski trg že 24. aprila. Sadjar Urban Jarnik je leta 1817 prvi v slovenskem jeziku pisal o češnjah. Menil je, da sta pri češnjah dve veliki težavi: drevesa so previsoka in jih je težko obirati, pa še ptice jih rade zobljejo. Tudi skoraj vsi poznejši slovenski avtorji sadjarskih priročnikov so se na široko razpisali o češnjah. Menda so naše vipavske češnje poznali celo na dunajskem cesarskem dvoru, kamor so jih dostavljali slovenski sadjarji.

Po naših češnjah so včasih segali Dunajčani in Münchenčani, po letu 1960 pa je pridelok, žal, preskromen celo za nas. Slovenci smo se vedno navduševali nad češnjami, čeprav se še zdaleč ne moremo primerjati z Angleži, vsaj če verjamemo srednjeveškemu zapisom. V nekaterih predelih Anglije so namreč v času zorenja češenj prirejali sejme, ki so se največkrat končali kot velika bakanalna veseljačenja. Nasprotniki praznika češenj so preverili cerkvene knjige in ugotovili, da se je vsako leto devet mesecev po festivalu občutno povečalo število rojstev. Prav tako, imamo tudi danes v Goriških Brdih praznik češenj, ki pa ni bil vedno tam. Prvi praznik je bil v Gorici vsaj v začetku prejšnjega stoletja, ko je bila primorska še del Italijanske države. Z razmejitvijo, ko je ostala Gorica v Italiji, češnjerodna Vipavska dolina in Brda pa postala del Slovenije se je praznik češenj preselil v sončna brda.



VABIMO VAS
Na pohod med
češnjevim
nasadi in ogled
znamenitosti

Lokavca
9.06.2013

